דורך דעם אופן פון אתכפיא, הייסט ער אַן עובד אלקים.

און דאָס איז מרומז אין די פרטי המשל פון שוק של חמרים:

דעם חמור האָט ער ניט געקויפט, ד. ה. דער חמור איז ניט געוואָרן זיינער (ובנמשל הו"ע אתהפכא), ער האָט אים מער ניט ווי געדונגען, ד. ה. אַז דער חמור איז געבליבן אין זיין פריערדיקן רשות, אָבער פונדעסטוועגן רעכנט ער זיך ניט מיט זיין רגילות צו פאָרן מער ניט ווי עשר פרסי, און אַרבעט מיט אים יותר מרגילותו.

אַזוי איז אויך אין רוחניות, אַז הגם דער גוף איז במצבו החומרי כמו שהוא, פונדעסטוועגן, דורך דעם וואָס ער איז כופה דעם חומר הגוף בעל כרחו על כל פנים, ווערט ער אויך אָנגערופן עובד אלקים.

(משיחת ש"פ וארא, תשי"א)

פרשת וארא

א. ווי מען האָט שוין אַ סך מאָל גערעדט, אַז אַלע ענינים פון תורה, ניט נאָר די דינים נאָר אויך די סיפורים, זיינען אַ הוראה (אָנווייזונג) — תורה מלשון הוראה — אין יעדער צייט און אין יעדער אָרט, עד סוף כל הדורות. און דאָס איז דער ענין פון נצחיות התורה.

דאָס הייסט, אַז אפילו די דערציילונגען און געשעענישן, וואָס זיינען פאַרבונדן מיט אַ מעמד ומצב, וואָס איז ניט שייך אין איצטיקע דורות, אָבער מצד נצחיות התורה, זיינען אויך זיי אַ הוראה אין יעדן דור.

אַזוי איז דאָס ביי אַלע סיפורי התורה, און מכ"ש די סיפורים וועגן יציאת מצרים.

די מצוה פון זכירת יציאת מצרים איז יעדן טאָג, ווייל דער ענין פון יציאת מצרים איז פאַראַן אין דער רוחניות'דיקער עבודה פון מענטשן יעדן טאָג, ווי דער אַלטער רבי דערקלערט באריכות אין תניא (פמ"ז) און אין תורה אור. איז דאָך זיכער אַז אַלע סיפורים וואָס די תורה דערציילט וועגן דעם אופן ווי די אידן זיינען אַרויס פון מצרים אין גשמיות, זיינען אַ הוראה אויך אין דעם אופן „יציאת מצרים" אין רוחניות.

דער אָנהויב פון יציאת מצרים איז געווען מיט די עשר מכות, וואָס דורך זיי האָט מען צעבראָכן דעם שטאָלץ פון פרעה און דעם שטאָלץ פון מצרים. דאָס איז דאָך דער תוכן פון היינטיקער סדרה, אין וועלכער עס ווערט דערציילט וועגן די מכות דם, צפרדע כו'.

ב. דער אָנהויב פון היינטיקער סדרה איז וועגן דער שווערער אונטערדריקונג און גלות אין מצרים.

די סדרה הויבט זיך אָן מיט די ווערטער וארא אל אברהם גו', וואָס דאָס איז דעם אויבערשטנ'ס ענטפער צו משה רבינו אויף זיין שאלה

(ענדע פ׳ שמות) למה הרעתה לעם הזה גו׳ והצל לא הצלת את עמך.

דער גלות איז געווען אַזוי שטאַרק, מיט אַזאַ שטאַרקער פינצטערקייט, — חושך כפול ומכופל — אַז אַפילו ביי משה רבנו, וואָס ער איז תכלית החכמה והשכל דקדושה, איז אפילו אין זיין שכל ניט געווען קיין אָרט אויף דעם, און ער האָט געפרעגט: למה הרעתה לעם הזה.

אויך נאָכדעם, ווען משה רבינו האָט איבערגעגעבן צו די אידן דעם ענט־פער פון דעם אויבערשטן: „לכן אמור לבני ישראל אני הוי׳ גו׳ והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים גו׳" מיט די ד׳ לשונות של גאולה, איז ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה.

אפילו די אויסערגעוויינלעכע אַנט־פּלעקונג פון שם הוי׳, וואָס איז דאַן נתגלה געוואָרן, ווי עס שטייט: לכן אמור לבני ישראל אני הוי׳, וואָס דאָס איז דאָך גאָר אַ דערהויבענע אַנטפּלעקונג, פונדעסטוועגן האָט עס ביי זיי ניט געבראָכן דעם גלות, און ולא שמעו אל משה גו׳.

און זיכער, אַז דאָס איז ניט גע־ווען די שולד מצד דעם שליח וואָס האָט איבערגעגעבן דעם אויבערשטנס רייד, וואָרום דער שליח איז דאָך געווען משה רבנו וואָס שכינה מדברת מתוך גרונו של משה, ד. ה. אַז אַפילו דער גוף הגשמי פון משה׳ן איז געווען אַ צינור און אַ כלי צו איבערגעבן דעם אויבערשטנס רייד ווי זיי זיינען.

— ווי עס איז באַוואוסט[1]) דער חילוק צווישן משה׳ן און אַלע נביאים אַז בא אַלע נביאים, בשעת נבואה האָט געדאַרפט זיין התפשטות הגש־מיות, ווייל זייער גשמיות׳דיקער קערפּער איז ניט געווען קיין כלי צו דעם, און אַפילו נאָך דעם — התנבאו ב„כה" (בחינת דמות בלבד), אָבער משה רבנו איז בשעת הנבואה גע־בליבן ווי ער איז, און התנבא ב„זה"[2]), ווייל זיין גוף הגשמי איז געווען אַ צינור און אַ כלי אויף איבערגעבן דעם דבר הוי׳ ווי ער איז —

אויסער דעם איז געווען דער זכרון זכות אבות, וואָס דער אויבערשטער האָט דערמאָנט ביים אָנהויב פון זיין דיבור: וארא אל האבות, וואָס זכרון זכות אבות איז אַ גרויסע הילף, אַזוי ווי עס איז פאַראַן אין משנה[3]), אַז מען פלעגט זאָגן האיר פני כל המזרח עד שבחברון להזכיר זכות ישני חברון, וואָס דאָס איז אַ סיוע — הילף — אין עבודת הקרבנות בכלל און קרבן תמיד בפרט.

נאָך מערער: דער זכרון זכות אבות איז געווען פון דעם אויבערשטן אַליין, וואָס דאָס איז גאָר אַ גרויסע סיוע.

און ניט קוקנדיק אויף די אַלע מע־לות: א) גילוי פון שם הוי׳ און די ד׳ לשונות של גאולה; ב) דער גילוי דורך משה׳ן; ג) דערמאָנונג פון זכות אבות; און ד) דורכן אויבערשטן אַליין, האָט דאָס נאָך אַלץ ניט גע־פועל׳ט אויף זיי אָנצוהויבן ברעכן דעם גלות, און עס האָט זיך ביי זיי ניט אָפּגעלייגט דער ענין פון גאולה.

ניט נאָר אַז בא זיי האָט זיך דאָס ניט אָפּגעלייגט אין אַן אופן פון ראי׳

1) רמב״ם הלכות יסוה״ת פ״ז ה״ו.

2) ספרי ר״פ מטות. רש״י עה״ת במדבר ל, ב.

3) יומא כח, א. תמיד ל, א.

— התאמתות גדולה ביותר — נאָר אַפילו אין אַן אופן פון שמיעה[4] — הבנה והשגה אַליין — האָט זיך דאָס אויך ניט אָפּגעלייגט — ולא שמעו גו׳.

ג. דאָס אַלץ ווערט דערקלערט אין אָנפאַנג פרשה. אָבער שפּעטער אין דער פרשה, דערציילט זיך וועגן די מכות, וואָס דוקא זיי האָבן אָנגע־הויבן צעברעכן דעם גלות, ניט קוקנ־דיק אויף זיין שטאַרקייט און תוקף, כנ״ל.

און דאָס איז אַן אָנווייזונג אין דער עבודה פון יעדן איינעם, יעדן טאָג אין יציאת מצרים הרוחנית:

ניט קוקנדיק וואָס דער „מצרים״ איז בא אים מיט אַ גרויס שטאַר־קייט — צי דאָס איז בחי׳ מצרים דקדושה, ד. ה. אַז זיין עבודה איז על פי טעם ודעת, במילא איז זיין עבודה אַ באַגרענעצטע — מצרים וגבולים, אָדער אפילו אַז דאָס איז מצרים דלעומת זה, ד. ה. אַז אפילו די עבודה וואָס על פי טעם ודעת פעלט בא אים אויך, פונדעסטוועגן, דורך דער עבודה פון די מכות קען מען ברעכן די שטאַרקייט פון מצרים, און פועל׳ן אַ גאולה אין זיין נשמה.

ד. די ערשטע מכה וואָס האָט גע־בראָכן גלות מצרים איז געווען — דם. די וואַסערן — פון נילוס — זיינען געוואָרן בלוט.

די טבע פון וואַסער איז קאַלט און נאַס[5]. בכלל איז קאַלטקייט אַ היפך פון קדושה, ווייל קדושה איז חיות, לעבעדיקייט, ווי עס שטייט אין אדר״נ[6]: עשרה נקראו חיים, דאָס ערשטע רעכנט ער דאָרט, אַז הקב״ה נקרא חיים, און דערנאָך רעכנט ער אויס אַלע וואָס זיינען באַהעפט צום אויבערשטן. חיות ברענגט מיט זיך חמימות, וואַרעמקייט. אָבער קאַלט־קייט איז דער היפך פון וואַרעמקייט און קדושה׳דיקער לעבעדיקייט.

דאָס מיינט: די ערשטע זאַך וואָס מ׳דאַרף איינברעכן איז — קאַלט־קייט, בשעת ס׳איז דאָ אַ קאַלטקייט צו קדושה־ענינים, הויבן זיך פון דעם אָן אַלע ענינים וועלכע זיינען אין קעגנזאַץ צו קדושה. און דערפאַר איז די ערשטע מכה געווען אין וואַסער — קאַלטקייט.

ה. אין וועלכע מים איז די מכה געווען? — דערציילט די תורה: „במים אשר ביאור״[7] — אין די וואַסערן פון טייך נילוס.

אין קאַלטקייט זיינען דאָ צוויי אופנים: א) אַ קאַלטקייט צו ענינים פון וועלט, וואָס דאָס קומט מצד קדושה. ב) אַ קאַלטקייט צו עניני קדושה, וואָס דאָס איז דער אָנהויב פון אַלע קליפות, כנ״ל.

אַזוי זיינען אויך פאַראַן צוויי סאָרטן מים: א) מים וואָס קומען מלמעלה, ווי עס שטייט: למטר השמים תשתה מים, וואָס דאָס איז קרירות פון קדושה. ב) מים שמתחת לארץ — קרירות דקליפה.

דאָס וואַסער פון טייך נילוס, איז געווען פון דער דרגא הב׳. דערפאַר

---

4) זע תורה אור ר״פ ויחי, ובכ״מ.
5) זע רמב״ם הלכות יסוה״ת פ״ד ה״ב.
6) פל״ד, י.
7) זע זהר חלק ב׳ כח, ב.

שטייט [8]) ביים נילוס דער לשון עולה לקראתו, ווייל דאָס קומט ניט מלמע־לה נאָר פון די מים שמתחת לארץ.

און די מי נילוס, ד. ה. די קאַלט־קייט צו קדושה, דאָס איז געווען די ע״ז פון מצרים, וואָס פון דעם האָבן זיך גענומען אַלערליי שלעכטס. דער־פאַר, בשעת מען האָט אָנגעהויבן ברעכן דעם גאון — שטאָלץ — פון מצרים, האָט מען די ערשטע זאַך געבראָכן די מי היאור — ענין הקרירות.

ו. וואָס איז געוואָרן פון די וואַ־סערן? זיי זיינען געוואָרן דם — בלוט. דם איז חיות, לעבעדיקייט, ווי עס שטייט כי הדם הוא הנפש. „ויהפכו כל המים אשר ביאור לדם״, אַנשטאָט די קאַלטקייט איז געוואָרן לעבעדי־קייט, דמיני ובי׳ אבא לשדי׳ בי׳ נרגא [9]).

דערמיט וועט מען אויך פאַרשטיין וואָס ביים אָנהויב שטייט [10]), אַז דאָס וואַסער איז איבערגעאַנדערשט גע־וואָרן לדם „ביבשת״, ולכאורה, וואָס איז נוגע צו מוסיף זיין דעם וואָרט ביבשת? נאָר דער ענין איז: ווייל טרוקעניש, יבשה, האָט ניט אין זיך אַפילו די מעלה פון פייכטקייט — דביקות, און דער אויפטו איז געווען, אַז אפילו אין טרוקעניש זאָל אויך זיין חיות.

ז. אין די פיר סוגים פון דומם, צומח, חי און מדבר, איז וואָס דער סוג האָט אין זיך ווייניקער חיות, אַלץ ווייטער איז ער פון קדושה, וואָרום קדושה איז חיות, כנ״ל. דומם איז די ווייטסטע זאַך פון קדושה, נאָך דעם גייט צומח און דאַן חי. אַזוי אויך אין די ד׳ עולמות אצילות בריאה יצירה עשי׳, איז עשי׳ — וואָס דאָרט איז הרע גובר — בדוגמת דומם א. א. וו.

מים און דם זיינען די קרירות וחמי־מות ווי דאָס איז אין דומם. אָבער אויך אין בעלי חיים איז דאָ דער ענין הקרירות. און פאַרשטייט זיך אַז איבערהויפּט איז דאָס ביי די בע״ח וועלכע זיינען באַשאַפן געוואָרן פון וואַסער. פון די עשר מכות — איז דאָס צפרדעים, ושרץ היאור צפר־דעים, ווי ביי בריאת הדגים אין ששת ימי בראשית [11]), ביז אַז צפרדע שווימט אין טייכן וכו׳, ווי דערציילט אין גמרא ומדרש [12]), אַז בכדי אַן עקרב זאָל קענען אַריבערגיין איבער אַ טייך, זעצט מען אים אַרויף אויף אַ צפרדע, און דער צפרדע פירט אים איבער דעם טייך.

— עקרב איז אויך בטבע אַ קר און תוקף הקרירות [13]). פונדעסטוועגן איז ער ניט מים, ניט היפך בתכלית פון אש, ער שווימט ניט. אָבער צפרדע איז בריאת המים [14]) — היפך האש.

ח. דערמיט וועט מען פאַרשטיין, וואָס עס שטייט א רבותא אויף די

---

8) אגדת בראשית פמ״ב. פירש״י עה״ת בראשית מז, י.

9) סנהדרין לט, ב. (כ״ה הלשון בתניא. ובגמרא ניזיל בי׳ נרגא).

10) שמות ד, ט.

11) שמות רבה פ״י, ב.

12) נדרים מא, א. קהלת רבה פ״ה עה״פ ויתרון ארץ.

13) עבודה זרה כח, סע״ב.

14) שמות רבה פ״י, ג.

צפרדעים אַז דוקא זיי זיינען געַ־גאַנגען „בתנוריך" — אין די אויוונס. אין פלוג, וואָס איז דער אויפטו אין דעם?

— די חז״ל לערנען דערפון אָפּ זייער מסירות נפש[15], אַז וויבאַלד דער אויבערשטער האָט זיי געהייסן גיין אין גאַנץ ארץ מצרים, זיינען זיי געגאַנגען אַפילו אין אויוונס. אָבער דאָס דערקלערט ניט פאַרוואָס איז דאָס זעלבע ניט געווען אויך ביי כנים און ערוב. —

אָבער לויט דעם וואָס מען האָט גערעדט פריער איז פאַרשטאַנדיק: מען האָט באַוויזן מסירת נפש בתכלית, אַפילו מן הקצה אל הקצה, ווי צפרדעים וואָס זיינען פון מים — ושרץ היאור — און פונדעסטוועגן זיינען זיי געגאַנגען אין ברענענדיקע אויוונס — אש, היפך מקצה לקצה.

ט. די צפרדע איז געקומען אויף צו שלאָגן דעם גאַנצן געביט פון פרעה, וואָס דאָס מיינט די קדושה'־דיקע קאַלטקייט צו ענינים פון גשמיות און חומריות.

און דאָס איז דער ענין, וואָס די צפרדעים זיינען געגאַנגען „בתנוריך ובמשארותיך", ד. ה. זיי זיינען געַ־גאַנגען לעשן די היץ און די פאַל־שע געהויבנקייט פון קליפה. וואָ־רום אויך אין לעומת זה איז פאַראַן דער ענין פון וואַרעמקייט.

כאָטש מען האָט פריער גערעדט אַז קליפה איז קרירות, קאַלטקייט, פונדעסטוועגן, כדי עס זאָל קענען זיין דער ענין הבחירה, מוז קליפה

האָבן עפּעס אַ צוגלייך צו קדושה, לכל הפחות כקוף בפני אדם (ווי אַ מאַלפּע צו אַ מענטש), דערפאַר איז אויך אין קליפה פאַראַן דער ענין פון היץ — דער קאָך אין עניני עולם הזה.

י. די הוראה — אָנווייזונג — פון דעם אין עבודה איז:

בכדי פטור צו ווערן און אַרויס־גיין פון מצרים דלעומת זה,

(על דרך זה איז אויך דער אופן היציאה פון מצרים דקדושה, עבודה שעל פי טעם ודעת. אָבער נוגע בעיקר איז דאָך דער אַרויסגיין פון מצרים דלעומת זה)

דאַרף מען אַריינטראָגן אַ וואַ־רעמקייט און אַ לעבעדיקייט אין עניני הקדושה, וואָרום דער אָנהויב פון כל מיני רע איז קרירות, — קאַלטקייט.

עס קען זיך דוכטן: וואָס איז אַזוי דער רעש אַז מען האָט ניט קיין קאָך אין קדושה, מען טוט דאָך ניט קיין פאַרקערטע זאַכן, איז וועמען אַרט דאָס אַז מען האָט ניט קיין קאָך אין קדושה?

דאַרף מען וויסן, אַז עס איז ניט ווי מען מיינט, אַז מען קען זיין ניט אַהין און ניט אַהער (ניט קאָכן זיך אין קדושה, און אויך ניט קאָכן זיך אין עניני רע), וואָרום אויב מ'איז קאַלט צו קדושה איז סוף סוף וועט מען ליגן אין טומאת מצרים, ר״ל.

און דערפאַר לייגט דער יצה״ר אַזוי פיל כחות מיט השתדלות אויף אָפּקילן אַ אידן ער זאָל ניט נתפעל ווערן פון אלקות, אַז אפילו בשעת

15) פסחים נג, ב. און זע זח״ב כט, ב.

ער זעט אַ נס ומופת גלוי, קומט דער יצה"ר צו אים און טענה'ט מיט אים אַיין: וואָס האָסטו וואָס צו נתפעל ווערן פון דעם, דו אַליין גלויבסט דאָך, אַז אַלע ענינים קו־מען פון דעם אויבערשטן און דער אויבערשטער איז אַ כל יכול, וואָס לגבי אים האָבן אַלע עולמות ניט קיין באַטרעף, איז דאָך פשוט אַז ביי אים האָבן קיין באַטרעף ניט דריי אותיות און ער קען איבערבייטן פון צירוף אותיות „חמץ" אויף צירוף אותיות „שמן", ומי שאמר לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ וידליק[16], הייגט וואָס דאַרפסטו נתפעל ווערן און אַרויסגיין פון די כלים?

די כוונה פון דעם יצה"ר איז צו אָפּקילן אים פון אַ ג־טלעכער התפעלות און פועל'ן אין אים אַ קרירות צו קדושה, וואָס דאָס איז אַ מקור אויף טומאת מצרים.

דערפאַר דאַרף מען געדענקען אַז די ערשטע זאַך וואָס מען דאַרף טאָן אויף פטור ווערן פון „מצרים" איז — „דם", אַנהויבן קאָכן זיך און לעבן אין די ענינים פון קדושה.

און פונקט ווי מען דאַרף פועל'ן ביי זיך די וואַרעמקייט אין קדושה — דם, אַזוי דאַרף מען אויך פועל'ן ביי זיך די קאַלטקייט צו עניני העולם — צפרדע, וואָס דאָס זיינען אויך די צוויי תנועות פון סור מרע — צפרדע, ועשה טוב — דם, און דורך די צוויי תנועות וענפיהם גייט מען אַרויס פון מצרים.

יא. בכלל איז דער סדר העבודה, פריער סור מרע און דערנאָך ועשה טוב. לויט דעם באַוואוסטן משל, אַז בשעת מען וויל מאַכן אַ דירה פאַר אַ מלך בשר ודם, איז די ערשטע זאַך דאַרף מען אויסראַמען אַלע שמוציקע זאַכן כו', און ערשט דעמאָלט קען מען אַריינשטעלן שיינע כלים און מאַכן עס פאַר אַ דירה ראוי' למלך.

דאָס איז אַ סדר מלמטה למעלה. אָבער מלמעלה למטה איז אַ פאַרקערטער סדר, פריער ועשה טוב און דערנאָך סור מרע, דאָס הייסט מען איז מגלה מלמעלה גילויים נעלים ביותר, וואָס פועל'ן אַז מען איז סור מרע.

און וויבאַלד אַז די מכות זיינען דאָך געקומען מלמעלה, דערפאַר איז פריער געווען דם — „ועשה טוב", און דערנאָך צפרדע — „סור מרע".

יב. הגם אַז דאָס איז אַ סדר פון מלמעלה למטה, אָבער וויבאַלד אַז אַלע סיפורים פון תורה זיינען אַ הוראה פאַר אַלע דורות בעבודתנו — כנ"ל, איז דאָס אויך אַ הוראה אַז עס דאַרף אויך זיין אַ סדר פון אַנהויבן מיט ועשה טוב.

און ווי דער רבי מהר"ש האָט געזאָגט: „די וועלט זאָגט אַז מ'קען ניט אַרונטער דאַרף מען אַריבער, און איך האַלט אַז מ'דאַרף לכתחילה אַריבער".

עס דאַרף אויך זיין אַ סדר פון גיין לכתחילה העכער, מגלה זיין ריבוי אור, וועט שוין דער חושך נדחה ווערן בדרך ממילא.

---

16) תענית כה, א.

יג. מעין זה איז אויך דער חי־לוק פון גליא דתורה מיט פנימיות התורה. מצד גליא דתורה איז אַ סדר בדרך מלמטלמ״ע, מן הקל אל הכבד. מצד פנימיות איז אַ פאַר־קערטער סדר, מען הויבט אָן באַלד מיט אור. ובפרט בדורות האחרונים, איז מען מגלה פנימיות התורה צו אַלעמען, און מען שטעלט ניט די תנאים און מען פאַרלאַנגט ניט די הכנות וועלכע מען האָט געדאַרפט האָבן אַמאָל צו אָנהויבן לערנען פנימיות התורה. היינט לערנט מען פנימיות התורה מיט אַלעמען — הפצה דוקא. און לויט דעם באַוואוסטן משל פון אַלטן רבי'ן וועגן דעם אידלשטיין אין דעם מלך'ס קרוין.

און דאָס איז דער וועג אויף אַרויסגיין פון מצרים — דער וועג פון אַנטפלעקן און פאַרשפרייטן פני־מיות התורה, אָנהויבן מיטן קאָף און חיות דקדושה — „דם", דאַן וועט קומען דער דחיית הרע — דאָס אַוועקשטויסן די שלעכטס.

— און אַז שלש קליפות הטמאות ווערן נדחה אינגאַנצן פון זיין גבול, — במילא[17]) האָט קליפת נוגה אַן עלי' —

וואָס דורך דעם וועט מען פועל'ן די גאולה הפרטית בנפשו, און דער־נאָך אויך די גאולה הכללית, דכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, במהרה בימינו.

(משיחות ש״פ וארא, תשח״י)

יד. עס איז באַוואוסט, אַז די פיר לשונות של גאולה — פון היינטי־קער סדרה — והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי, זיינען כנגד די ד' גאולות, פון גלות מצרים ושאר הג־ליות. דערפון איז פאַרשטאַנדיק אַז דער לשון „והבאתי" איז דאָס אַן עלי' יותר אין דער גאולה דלעתיד לבוא, וואָס בכלל טיילט עס זיך אויף ימות המשיח און חד חרוב וכו'.

פון דעם וואָס אויך דעם פינפטן לשון האָט דער אויבערשטער גע־זאָגט ביי גאולת מצרים, איז פאַר־שטאַנדיק אַז אָנפאַנגענדיק פון יצי־את מצרים, האָט זיך שוין אָנגעהויבן די גאולה העתידה אין אַלע אירע ענינים, לויט דעם וואָרט פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, אַז פון יציאת מצ־רים אָן, פאָרט מען צו דער גאולה דלעתיד.

טו. די גמרא[18]) זאָגט, ר' יוחנן אמר, אשו משום חציו. ד. ה. אַז באַלד ווי מען צינדט אָן פייער ווערט מען שוין נתחייב אויף די היזקות וואָס וועלן אַרויסקומען שפּעטער.

אין פלוג, איז ער דאָך בשעת ההיזק אַן אנוס, היינט ווי אַזוי איז מען אים מחייב? נאָר דער חיוב איז אויף דעם אָנצינדן דעם פייער, (וואָס דאָס איז דאָך ברצון), וואָרום באַלד דעמאָלט האָט זיך שוין אָפּגעטאָן דער גאַנ־צער היזק.

מרובה מדה טובה ממדה פורע־ניות[19]). אויב ביי מדת פורעניות האָט זיך אָפּגעטאָן דער גאַנצער היזק פון פריער, איז דאָך ביי מדה טובה אודאי אַזוי, אַז באַלד ווי דער אוי־

---

17) תניא פל"ז.

18) ב"ק כב, א. ונמוקי יוסף שם.

19) יומא עו, א.

בערשטער האט צוגעזאגט והבאתי אתכם אל הארץ הטובה, וואס דאס גייט אויף דער דרגא עליונה פון גאולה דלעתיד, האט זיך שוין דאס אלץ אפגעטאן.

טז. וועגן דעם תענית פון תשעה באב, זאגט דער זעלבער ר׳ יוחנן [20], אז ער וואלט מתקן זיין דעם תענית דער צענטן טאג אין אב, ווייל תשעה באב איז נאך דער רוב ביהמ״ק געווען גאנץ און דער עיקר החורבן איז געווען בעשירי באב.

פרעגט מען — לויט דעם דערמאנטן כלל, אז בשעת מען צינדט אן פייער ווערט שוין אפגעטאן דער גאנצער היזק, היינט וויבאלד אז דער אנפאנג פון ברענען איז געווען תשעה באב, האט זיך דאך לדעת ר׳ יוחנן אליין אין ט׳ באב שוין אפגעטאן דער גאנצער ענין? נאר די דערקלערונג איז, אז דער דערמאנטער כלל איז נאר שייך ביי א בשר ודם, אבער ניט ביי דעם אויבערשטן.

דער טעם אויפן חילוק: ביי אש, וואס עס איז משום חציו, איז ווי נאר ער חץ איז ארויס פון זיין האנט איז ער שוין ניט קיין בעה״ב אויף אים, במילא, איז בשעת ער ווארפט דעם חץ אדער בשעת ער צינדט אן דעם פייער, האט זיך שוין אפגעטאן דער גאנצער היזק.

ובמילא פארשטייט מען, אז ביי דעם אויבערשטן וואס בא אים זיינען אויך אש וחיצים קיינמאל ניט ארויס פון האנט [21], און ער איז אלע מאל א בעה״ב אויף דעם, בא אים האט זיך די זאך פריער ניט אפגעטאן, ווייל ער קען דאס אלע מאל ציען צוריק.

דערפאר זאגט ר״י אז מען האט געדארפט קובע זיין דעם תענית בעשירי באב, ווארום הגם אז באש הצתה, בתשעה באב, — פונדעסטוועגן וויבאלד אז ער קען אלע מאל ציען צוריק, האט זיך דער חורבן נאך ניט אפגעטאן בתשעה באב.

און לויט דעם איז דאך אין פלוג אויך אזוי אין אונזער ענין — היינט וואס זאגן מיר אז בשעת דער אויבערשטער האט צוגעזאגט והבאתי גו׳, האט זיך שוין אפגעטאן די גאולה, וויבאלד אז ס׳איז דאך אלע מאל בא אים אין האנט, ומי יאמר לו מה תעשה, ובמילא איז דאך כל זמן ער האט ניט אפגעטאן דעם ענין בפועל, האט זיך דער ענין נאך ניט אפגעטאן?

יז. אבער באמת איז דאס קיין קשיא ניט. ווארום עס איז באוואוסט [22], אז פון גזירות רעות ר״ל האט דער אויבערשטער חרטה און ער איז זיי מבטל, אבער פון גזירות טובות האט ער קיין מאל ניט חרטה, ההוא אמר וגו׳ ולא יקימנה, בתמי׳. דערפאר איז בשעת דער אויבערשטער האט צוגעזאגט והבאתי גו׳ וואס דאס איז דאך אן ענין טוב, און וועט קיינמאל ניט חרטה האבן פון דעם, איז דאס כאילו ווי ער איז כביכול מוכרח אין דעם, און דאס איז כביכול ווי ביי א מענטשן נאכדעם ווי דער חץ איז שוין ארויס פון זיין האנט.

20) תענית כט, א.

21) רש״י דברים לב, מא.

22) רמב״ם הל׳ יסוה״ת פ״י ה״ד.

כאטש אז למעלה איז דאך ניט שייך קיין הכרח חס ושלום, און הכל ברצונו יתברך, פונדעסטוועגן, וויבאלד אז אזוי איז רצונו יתברך, אז אן ענין טוב וועט ער קיינמאל ניט מבטל זיין, איז דאך דער ענין א מוכרח.

לגבי דעם אויבערשטן איז זיכער, אז דאס איז ברצונו ית׳, ווארום דאס גופא וואס דער ענין איז א מוכרח איז עס ווייל אזוי איז ברצונו יתברך, אבער דאס וואס ס׳איז נוגע צו דעם ענין, איז דאך דער ענין א מוכרח ווייל ער — דער ענין — קען בשום אופן ניט בטל ווערן. ובמילא לגבי דעם ענין איז דאס גלייך צו א בשר ודם, וואס דער חץ איז ארויס פון זיין האנט, וואס ער (דער חץ) קען בשום אופן ניט גיין צוריק.

יח. דער ענין אין עבודה איז:

בשעת מען ווייס אז די גאולה, ביז אין דעם גרעסטן עילוי, איז שוין פאראן איצטער, עס איז מער ניט וואס זי דארף נתגלה ווערן, איז א סך גרינגער צו דורכגיין אלע העלמות והסתרים וואס אין עוה״ז בכלל, ובזמן הגלות בפרט און אין די לעצטע דורות בפרטי פרטיות.

אויסער דעם, וואס ס׳איז באוואוסט, אז אלע מניעות ועיכובים וואס זיינען דא אויף תומ״צ, זיינען ניט קיין אמת׳ע מציאות ח״ו, מער ניט ווי א העלם והסתר, בכדי ארויסרופן טיפערע כחות אין עבודת ה׳,

איז נאך מערער, אז מצד דער גאולה וואס זי איז באמת לאמיתו שוין דא איצטער, זיינען דאך שוין אויך די העלמות והסתרים שוין איצטער אראפ.

און בשעת מען ווייס אז דאס איז מער ניט ווי א דמיון, און מען ווערט ניט נתפעל פון דעם, נאר מען גייט מיט א שטארקייט אין קדושה, דעמאלט גייט אראפ דער העלם אויך פאר דעם קערפערלעכן אויג, אז עס ווערט לטב עביד און דאן אויך גם זו לטובה[23].

(משיחת ש״פ וארא, תשי״ד)

פרשת בא

ויום ההילולא של כ״ק אדמו״ר מהריי״צ נבג״מ זי״ע

א. אין היינטיקער סדרה דערציילט די תורה, אז דער אויבערשטער האט געהייסן מען זאל נעמען א שעפס דעם צענטן טאג אין ניסן, האלטן אים עטלעכע טעג אין שטוב, און דעם פערצענטן טאג שעכטן אים און מקריב זיין פאר א קרבן פסח.

צוליב וואס האט מען געדארפט נעמען דעם שה דעם צענטען טאג? — זאגן די רז״ל: בכדי אז ווען די מצריים וועלן זען בא אידן דעם שעפס, און וועלן פרעגן, נאך וואס האלט איר אים אין הויז, זאלן די אידן ניט נתפעל ווערן און ענט־

---

23) זע לקו״ש ח״ב ע׳ 393 ואילך.